

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 977
Бања Лука, 27.3.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Дарка Осмића као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца П. д. т. Б. д.д. Т., кога заступају пуномоћници Р.Р., адвокат из Т.1 и П.Ч., адвокат из С., против туженог А.Д. Б. Т.1, кога заступају пуномоћници М.Т. и Д.Ш., адвокати из Т.1, ради утврђења и предаје у посјед некретнина в.с. 49.000 КМ, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Требињу број 015-0-Пж-06-000 063 од 24.5.2007. године, на сједници одржаној 27.3.2008. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Одбија се захтјев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка у износу од 1.150 КМ.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број Пс-189/05 од 28.7.2006. године, одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужиоца којим је тражио да се утврди да је власник некретнине звана Рк. Б. у Т.1, изграђене на кч. 1887/1, уписаној у зк. ул. 1318 (1324) к.о. Т.1, да се наложи земљишно књижном уреду Основног суда у Требињу да у земљишне књиге упише тужиоца као власника наведене некретнине са 1/1 дијела и изврши брисање туженог као носиоца права коришћења на предметним некретнинама, да се наложи туженом да тужиоцу преда у посјед слободну од лица и ствари наведену некретнину, те да се пониште два укњижена заложна права ради обезбјеђења новчаних потраживања на предметној некретнини уписана у теретном листу земљишно књижног улошка број 1318 (1324) да иста не произведе правно дејство и наложи земљишно књижном уреду да изврши брисање наведених права, уз накнаду трошкова парничног поступка.

Истом пресудом обавезан је тужилац да надокнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 3.360 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 015-0-Пж-06-000 063 од 24.5.2007. године, жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом и допуном ревизије од 08.8.2007. године, тужилац побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се оспорена пресуда преиначи тако да се удовољи тужбеном захтјеву тужиоца или да се укине и предмет врати другом вијећу другостепеног суда на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени је оспорио наводе тужиоца и предложио да се ревизија одбије као неоснована.

У овој парници тужилац захтјева да се утврди да је власник са 1/1 дијела некретнине звана Рк. Б. у Т.1, изграђене на кч. 1887/1, уписаној у зк. ул. бр. 1318 (1324) к.о. Т.1, да се изврши укњижба овог права тужиоца и брисање туженог као носиоца права коришћења на наведеним некретнинама у земљишним књигама првостепеног суда, да се наметне обавеза туженом да спорне некретнине преда у посјед и слободно располагање тужиоцу, те да се пониште два укњижена заложна права и изврши њихово брисање у теретном листу земљишно књижног улошка 1318 (1324) к.о. Т. Свој захтјев тужилац заснива на тврдњи да је на спорној некретнини он, односно његов правни претходник стекао право власништва грађењем у складу са одредбама члана 22. Закона о основним својинско-правним односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 6/80 и 36/90 – у даљем тексту: ЗОСПО) на основу грађевинске дозволе издате од надлежног органа 1974. године. Како није извршена укњижба овог права тужиоца у земљишним књигама, а тужени му то право оспорава и својата, устао је тужбом суду ради заштите својих права.

Полазећи од утврђења да је спорна некретнина раније била друштвена својина, а да је сада као власник уписан тужени, те да тужилац није никад био уписан са неким земљишно књижним правом на тој некретнини, првостепени суд је одбио тужбени захтјев тужиоца у цијелости.

Одлучујући о жалби тужиоца другостепени суд је нашао, будући да тужилац никад није био уписан у земљишним књигама као носилац права својине, нити права располагања на спорним некретнинама, те да је неспорно да је предметни објекат изграђен на земљишту друштвене својине које није на законит начин додјељено тужиоцу ради градње, да се тужилац евентуално могао позвати на одредбе члана 24. до 26. ЗОСПО као правни основ стицања права власништва грађењем на туђем земљишту, а не на одредбу члана 22. став 1. ЗОСПО. Међутим, другостепени суд сматра да се одредбе члана 24. до 26. ЗОСПО не могу примјенити у случају градње на грађевинском земљишту у друштвеној својини, ако то замљиште није на законит начин дато градитељу на коришћење од стране општине. По оцјени другостепеног суда тужилац није правни сљедник К.а Б. Т. у односу на спорни грађевински објекат, јер да није доказао да је већински приватизован, па ни да се због тога не би могла извршити приватизација у Републици Српској. Полазећи од чињенице да је Оквирним Законом о приватизацији предузећа и банака у Босни и Херцеговини („Сл. гласник БиХ“ бр. 14/98) изричито признато право ентитетима да приватизују предузећа и банке смјештене на њиховој територији који нису у приватном власништву, те да се тим законом признаје стицање права власништва предузећима на имовини која се налази на територији одређеног ентитета, а која је приликом оснивања предузећа ушла у имовину тог предузећа,

другостепени суд је жалбу тужиоца одбио као неосновану и првостепену пресуду потврдио.

Оспорена пресуда је правилна и законита из сљедећих разлога:

Тачни су наводи ревидента да је стицање права власништва грађењем у смислу члана 22., као и одредби чланова 22. до 26. ЗОСПО оригинаран начин стицања права власништва на некретнинама, те да упис овог права у земљишне књиге има само декларативан карактер. Зато чињеница да тужилац није био уписан у земљишне књиге као носилац права власништва или неког другог земљишно књижног права на спорним некретнинама није од значаја за одлуку у овом спору.

Међутим, из стања списка предмета произлази да је К. Б. Т. изградио спорну Рк. у Т. 1974/1975 године. Није спорно да је наведени К. био предузеће у друштвеном власништву и да је у складу са тада важећим законским прописима изграђени објект такође био друштвена својина на коме је К. могао стећи само право располагања. Неспорно је такође, да су правни сљедници К. Б. Т. били предузећа у друштвеној својини, а да је трансформација у д.о.о. Т.Б. Т. извршена 31.12.1990. године у складу са одредбама Закона о друштвеном капиталу ("Службени лист СФРЈ" бр. 84/89 и 46/90) када је постало предузеће у мјешовитој својини. П. д. т. Б. д.д. Т. регистровано је код надлежног суда након што је проведен поступак приватизације код Агенције ... Ф БиХ 2003. године. Основно државно предузеће за трговину и угоститељство, експорт-импорт Б. Т. основано је као државно предузеће од стране општине Т. 1995. године, и уписано у судски регистар код првостепеног суда 17.7.1996. године. Неспорно је да је објект Рк. Б. у Т. ушла у оснивачки улог ОДП Б. Т. при његовом оснивању. Власничка трансформација овог предузећа извршена је наконведеног поступка приватизације 2001. године у А.Д. за трговину и угоститељство Б. Т.

Како је предузеће д.о.о. Трговина Б. Т. регистровано 1990. године као предузеће у мјешовитој својини, дакле, није трансформисано потпуно у предузеће у приватном власништву (то није ни било могуће према тада важећим прописима) спорна Рк. није постала приватна својина тог предузећа, а ни радника улагача. Зато се питање власништва на спорним некретнинама не може разрјешити одвојено од питања власничке трансформације предузећа у друштвеном, односно касније државном и мјешовитом власништву, то јесте од процеса приватизације.

Одредбом члана 2. Оквирног закона о приватизацији предузећа и банака у БиХ признаје се изричито право ентитетима да приватизују предузећа и банке смјештене на њиховој територији који нису у приватном власништву. Одлука да ли је предузеће или банка у приватном власништву биће донесена према прописима ентитета (став 2.). Чланом 3. истог закона прописано је да ће се законима које доносе ентитети који проводе приватизацију обухватити само она имовина и потраживања у вези те имовине, која се налази на територији тог ентитета. Одредбама члана 4. прописано је да ће средствима оствареним приватизацијом предузећа и банака које се налазе на територији једног ентитета располагати тај ентитет или правна лица овлаштена законима тог ентитета да их

прикупе. Потраживања према предузећима и банкама који се приватизују сматрат ће се одговорношћу ентитета који врши приватизацију.

Законом о приватизацији државног капитала у предузећима ("Службени гласник" РС бр. 24/98 до 109/05) уређени су услови и поступак за продају и преношење државног капитала у предузећима Републике Српске у својину домаћих и страних физичких и правних лица. Одредбом члана 3. наведеног Закона одређено је да је предмет приватизације државни капитал у предузећима у државној и мјешовитој својини.

Како је Оквирним законом о приватизацији предузећа и банака у БиХ дато искључиво право ентитетима да приватизују предузећа која се налазе на њиховом територију која нису у приватном власништву, у погледу дијела друштвеног, односно касније државног капитала у спорним некретнинама које се налазе у Т., на територији Републике Српске и које су унесене као оснивачки улог при оснивању правног предника туженог, тужилац нема основа полагати било које право, па ни као правни сљедник д.о.о. Трговина Б. Т. Овим законом није признато стицање права власништва предузећу које се налази на територији одређеног ентитета на имовини која је ушла у имовину тог предузећа приликом његовог оснивања, без обзира што је прије избијања рата припадала предузећу са сједиштем на територији другог ентитета, како то погрешно сматра другостепени суд, него је признато право ентитету да приватизује предузећа на својој територији која нису у приватном власништву, то јест, да изврши њихову власничку трансформацију и да располаже средствима оствареним приватизацијом. Право својине стећи ће она правна и физичка лица којим, по проведеном поступку приватизације у складу са законом буде пренесен, односно продат државни капитал предузећа које се приватизује. Према томе, ни рјешење Дирекције ... којим је одобрен Програм приватизације предузећа ОДП Б. Т. није основ стицања права власништва тог субјекта на спорним некретнинама у Т. Тим рјешењем одређен је пренос одређеног процента вриједности акција државног капитала тог предузећа на фондове у складу са законском обавезом и методи приватизације преосталог дијела државног капитала у том предузећу.

Према одредби члана 11. Закона о приватизацији државног капитала у предузећима орган који проводи приватизацију је Дирекција која за свој рад одговара Влади. Дирекција ... је према одредби члана 34. Закона о министарствима Републичка управна организација.

Начин утврђивања структуре капитала у предузећима која су предмет приватизације, па и утврђивање вриједности приватног капитала у тим предузећима уплаћеном на основу Закона о друштвеном капиталу и Закона о исплати личних доходака, средстава за непосредну заједничку потрошњу и средстава за искрахну радника у току рада („Сл. гласник СФРЈ“ број 37/90 и 84/90), регулисан је Уредбом о утврђивању и кориговању структуре трајног капитала предузећа ("Службени гласник" РС бр. 29/98 и 4/99), а на основу овлашћења датог Влади Републике Српске одредбом члана 5. став 2. у вези са ставом 1. Закона о приватизацији државног капитала у предузећима, по посебном управном поступку у смислу члана 2. Закона о управном поступку.

Стога се структура капитала у предузећу које је предмет приватизације не може правоваљано утврђивати у парничном поступку.

У конкретном случају неспорно је да је рјешењем Дирекције ... број 01-Сп-832/00 од 10.3.2000. године утврђено да ОДП за трговину и угоститељство, експорт-импорт Б. Т. није вршило власничку трансформацију, те да у цјелости послује средствима у државној својини и да је тужба д.о.о. Трговина Б. Т. против овог рјешења одбачена као неблагоприятна рјешењем Врховног суда Републике Српске број У-125/01 од 05.3.2002. године. Тиме је рјешење Дирекције о структури капитала у предузећу ОДП Б. Т. постало коначно и правоснажно у управном поступку у складу са напријед наведеним законским прописима. Стога је у овом парничном поступку искључена могућност утврђивања другачије структуре капитала ОДП Б. Т. Зато и околност да је према рјешењу од 18.9.1998. године о резултатима ревизије претходно извршене власничке трансформације д.о.о. Трговина Б. Т. утврђена структура капитала и то 42,59% државни капитал и 57,41% приватни капитал, које је тужилац презентирао суду у овој парници, није од утицаја на исход овог спора. Из истог разлога неосновани су наводи ревизије да је пропустом нижестепеног суда да цијени овај доказ у смислу члана 8 Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07: у даљем тексту ЗПП), почињена повреда одредаба парничног поступка која је од утицаја на законитост оспорене пресуде (члан 209. ЗПП).

Истина, радници улагачи бившег предузећа д.о.о Трговина Б. Т., затражили су заштиту својих права пред Домом за људска права при Уставном суду БиХ. Међутим, Комисија за људска права је Одлуком од 17.01.2004. године прогласила њихову пријаву неприхватљивом.

Неспорно је да д.о.о. Трговина Б. Т., као ни радници улагачи тог предузећа, нису побијали упис ОДП Б. Т. у судски регистар као предузећа у државној својини, након чега је проведен поступак приватизације државног капитала овог предузећа у складу са одредбама Оквирног закона о приватизацији предузећа и банака у БиХ, те прописа Републике Српске о приватизацији предузећа донесених у складу са законом. На овај начин извршена је власничка трансформација наведеног државног предузећа у А.Д. за трговину и угоститељство Б. Требиње, па и приватизација спорних некретнина.

Из напријед изложеног јасно произлази да није постојала потреба да се Оквирним и ентитетским законима о приватизацији суспендују одредбе ЗОСПО, јер је предмет приватизације само државни, а не приватни капитал у предузећима, па се наводи ревидента истакнути у овом правцу не могу прихватити основаним.

Из наведених разлога овај суд налази да је оспорена пресуда заснована на правилној примјени материјалног права. Како другостепена пресуда нема недостатака на које указује ревизија тужиоца, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, ваљало је примјеном одредбе члана 248. ЗПП одлучити као у изреци.

На основу члана 397. став 1. у вези са чланом 387. ЗПП, суд је одбио захтјев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка који се односе на састав одговора на ревизију у износу од 1.150 КМ, налазећи да ови трошкови нису били потребни за вођење парнице.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић